

ТАРАС ТРЯСИЛО І МИКОЛА ДЖЕРЯ.

Українські радянські фільми — "Тарас Трясило", "Микола Джеря" й "Криві Сльози" виходять вже з Вінніпегу на захід і зараз демонструються в Порт-Теджі за Прейрі.

Про "Тараса Трясила" писалося вже на сторінках "У.Р.В.", хоч сказати про цю фільму можна багато більше. Коли порівняти її з фільмом "Тарас Шевченко", то побачимо вже тут значні технічні досягнення. Фільм чиста, ясна, не уступає

можемо й перед гетьманом в палаці тогочасні вельможі? Що то за червоні висипає перед запорозькою старшиною польський вельможа й за що?

Пізніше глядач побачить, що це історична петлюривщина, але краще було-б, коли-б відповідні написи зразу внясно-вали це глядачеві.

Так само масові військові сцени, бої, селянські повстання. Часами тяжко розрізнити котре військо польське, котре

ОСТАННЯ ДІЯ "ТАРАСА ТРЯСИЛА".

В покоях польського вельможи — зправа лежить вельможа, зліва Тарас Трясило, а в далекому кутку гетьман. Запорозькі козаки стоять над своїм кошовим.

американським. Коли її показували на машині Укр. Роб. Дому у Вінніпегу, де цей несприяткований першокласний електричний фільм й систему й ще одну машину, то в порівнянні з комедією американського виробу фільм "Тарас Трясило" виглядала яснішою, чіткішою.

Але нас більш цікавить зміст фільму й чистота його на полотні. Зміст фільму такий, що тримає глядача в напруженні через цілий час. Починається фільм коротким написом: "Україна гомоніла". І тут же "Запорозька Січ". Після короткого образу "Запорозької Січі" — фільм переносить нас на Україну, що стоїла під багатом Конєцпольського. Діє розвивається швидко, одна за другою, образки мінюються. Власне ціла фільм накладає змінами образків, а не як американські фільми, що уязвілі послідовно, як оповідання. Часті зміни образків дещо утруднюють глядача, а головню при такій зміні образків рішучо замало написів. Глядач, наприклад, думає:

Така картина: Тарас, це селянський парубок, втікає від двох польських гайдуків, які женуться за ним кіннями. Тарас притаївся за деревом. Вони наїхали. Старший кидается на Тараса. Починається боротьба. Молодший гайдук в боротьбі участі не бере. Коли Тарас повалив гайдука на землю, той кричить до молодшого: "Вяжи його, Іване!" Іван бере мотузка, але замість Тараса — в'язе гайдука. Публіка радіє, вибухає бурливими оплесками, але вона не догадується чому гайдук в'язе гайдука, а не Тараса. Правда, на початку показано було, що цей гайдук — селянський парубок — приятель Тараса, але це було так коротко, що пересічний глядач припускає, що він не вступив у жодну змінювану обличчя. Тому пару додаткових слів в написові тут дуже допомогли-б.

Загалом-ж фільм робить сильне враження, тримає глядача, міцно прикувавши його очі до полотна, що на нєму переходить одна з кровавих сторінок визвольної боротьби українського народу, що відбувалася 300 літ тому назад.

"МИКОЛА ДЖЕРЯ".

Дія, в якій розвивається історія Миколи Джери — одного з мільйонів українських Джерів — відбувається приблизно в 1850—1870 роках, тобто на половині між часом Тараса Трясила, а нашим часом.

Панщина доживає на Україні свої дні і перед смертю скаже люте. На Україну приходять промисловий капітал, який несе смерть феодальності. По Україні будуть цукроварні. Селянський син, якого разом з батьком висікає різак на панській стайні за те, що при молоченню панського збіжжя йому увірвався біяк і вдарив панську собаку, і якого потім пан хоче віддати в москалі — втікає разом з іншими "в світ за очі", а на ділі втікають до цукроварень, де, що правда, паспортним промисловець платити 5 карбованців на місяць, а не паспортним втікачам 3 карбованці й годують їх кулешою з тарганами.

Іван Нечуй-Левицький у своїх численних творах найкраще змалював оті останні роки панщини на Україні, приїхав на Україну промислового капіталу, упадок панщини й приїхав "волі" 19 лютого 1861 року.

Перед очима глядачів фільму "Микола Джеря" проходить одна за другою оті картини. Вони вже повільніші, не такі динамічні, як в "Тарасі Трясилі". Там бунт, боротьба, а тут — невдоволення, нарікання, плач, сум, навіть веселія закінчуються плачем, сумом не тому, що Миколів батько останню кожущину віддав за фаяншу горляки, але тому, що приїхав окоман і сказав: "Ви мейте завтра відсвіта потанцюєте на панському лані".

Оскільки безвольним, прибитим і нерішучим почував себе народ — найкраще свідчить картина, де він, вислухавши царського маніфеста про "волю", що його прочитав йому під коло церкви — народ, що розходився від церкви з словами "воля" на устах, все-ж таки не наважився визволити, розв'язати Миколі Джери і його товаришів, яких панські посліпаки везли до пана. Бо хоч цар сказав "воля", то все-ж таки пан сказав: "Воля тоді буде, як я скажу".

Ті, що читали повість Нечуй-Левицького "Микола Джеря" до певної міри здивуються, побачивши на фільмі, що закінчення відмінніше, як в повісті.

Постановникам розходилося, як бачимо, підкреслити на закінченні фільму не подробиці подій в повісті — як Микола вернув домі, як він, хоч вже проголошена була воля, далі поперівся, як його вже за "волю" звязано і відправлено в тюрму на розказ не пана, але начальства за те, що "народ бунтує" — постановникам розходилося підкреслити головний зміст закінчення повісті, а саме — хоч проголошена "воля", то все-ж таки "воля буде тоді, як я скажу" — як сказав поміщик, що будувати вже цукроварню. Панщина замінюється капіталізмом і Миколу Джерю везуть далі звязаного. Його розв'язує аж 1917 рік, який розбив тюрму народів, царську Росію, — хоч цього не показано, але так висновок.

Дивитися на фільму "Микола Джеря" дуже добре. Вся діє відбувається одна за другою. Добре показаний селянський побут тих часів, веселія з їхніми різними забобонами, як палення "ділів" і ин.

Всі повинні побачити ці дві великі українські історичні фільми.

Сам-я.

НА ПОЛІЦІ ФЕОДАЛІЗМУ І КАПІТАЛІЗМУ.

Зв'язаних Миколу Джерю й товаришів везуть панські гайдуки до пана вже після того, як вийшла "воля".

ДРЕПЕР НЕ ВІДБЕРЕ ПРАЦЮЮЧИМ ПРАВА НА ВУЛИЦЮ!

Цього року в Торонто, Онт., робітники відсвяткували першого травня не так, як минулих років. Минулих років святкування відбувалося в нас без тієї бадьорості й азартності, що цього року. Кожний з працюючих був бадьорий, завзятий і святкував цей день так, як класовий робітник повинен святкувати.

Помимо того, що першого травня припало цього року в робочий день, на мітинґ в Квіне-парку зібралася коло три тисячі робітників, робітничі й робітничі молоді. Відкопи я в Торонто, то це не було такого великого мітинґу, як був цього року на першого травня.

Комсомол так само й цього року взяв активну участь в святкуванні першого травня. В третій годині, пополуни зібралася коло 3 сотки молоді на вулиці Спадзіна й йшли походом головною вулицею аж до парку. Комсомольці, юні піонери й робітничі молоді демонстрували через місто, співаючи революційні пісні.

Тов. Тим Бак, відкриваючи мітинґ короткою промовою, сказав, що торонтоєцька поліція на чолі з шіфом Дрепером старалася не допустити до святкування першого травня в Торонто, але робітники в Торонто святкують

і на далі будуть святкувати першого травня і в тому їх ніхто не спинить. Промовці були від комуністичної партії, комсомолу, юних піонерів, юній, а на кінець виступив тов. Е. І. Сміт від Канадської Робітничої Оборончої Ліги. Він в своїй промові заявив, що агадава організація обороняла і далі оборонятиме політичних в'язнів. Так само тов. Сміт не забув агадати, про шістьох товаришів, які зараз сидять в в'язниці за те, що промовляли на стрітових мітинґах до працюючих.

По закінченні мітинґу учасники святкування першого травня рушили разом в похід через місто. Юні Піонери йшли вперед. Поліція страляла їх розлітати. І вже один поліцейський втікає конем між піонерів, але вони, не звертаючи на це уваги, йшли далі вперед.

Отак ми в Торонто святкували першого травня. І, хоч поліція робить усякі перешкоди, щоб не допустити свідомого робітництва до праці на полі класової боротьби, це не тільки не відстрашить робітництва, але робітничі маси ще більше зближаються до робітничих організацій й готуються до дальших боїв з класовим противником.

І. Збаржевско.

Торонто, Онт.

І КИНУЛАСЯ ПОЛІЦІЯ НА ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР.

Саме на день першого травня в 11. год. рано почали сходитися працюючі на мітинґ. Довкола галі мітинґу більшим то меншим гуртами усталися поліція. І не вперше це робітники висіли червоний прапор через вікно, аж вблгала на салью мітинґу поліція й кинулася на червоний прапор. Робітники стали в обороні прапору, не даючи забрати його поліції. Та поліція тані стегнула прапор з вікна, заарештували трьох робітників. Так само арештовано 2 комсомольці, що роздавали по стріті травневі прокламації.

Вечером першого травня відбувся масовий мітинґ в найбільшій галі в Монреалі Арені, де з'явилося понад 5 тисяч робітників і робітниць.

По відкритті "Інтернаціоналу" й це декілька революційних пісень єврейською сьєкстрою, слідували першомайські промови. Промовляли бесідники на англійській, українській, філіпінській, єврейській, французькій, російській й італійській мовах.

Головним промовцем був тов. Мек-Доналд з Торонто, Онт. У

своїй вичерпуючій промові тов. Мек-Доналд змалював класову боротьбу, що проводиться зараз по всьому світі, вказав на її героїзм, що її організує капітал на працюючих, заговорив і за воєнне підготування імперіалістських держав, що задляться на пасти війною на Радянській Союз.

Далі тов. Мек-Доналд переповнів, як то канадська буржуазія з замаксованою демократією уявляє трьох робітників. Так само арештовано 2 комсомольці, що роздавали по стріті травневі прокламації.

Вечером першого травня відбувся масовий мітинґ в найбільшій галі в Монреалі Арені, де з'явилося понад 5 тисяч робітників і робітниць.

Головним промовцем був тов. Мек-Доналд з Торонто, Онт. У

бою промову тов. Мек-Доналда. В українській мові промовляв тов. Яворський. Відтак виступили українська маделінова оркестра і хор. Хор відіграв марш Буденного, а в парі з оркестром полились слова пісні "Огні горять". Музкою й хором проводив тов. Петрашук. Всіх їх вітали працюючі гучними оплесками.

З ритмічними вправами у різьблених фігурах виступили філіпінські товариші. Уважно й з зацікавленням слідили за їхніми рухами присутні. Залунали звуки з тисяч грудей пісні "Інтернаціоналу" й відсвяткування першого травня закінчилося.

І. Червоний.

Монреал, Кве.

Киркленд Лейк, Онт.

Члени й членкині українських робітничо-фермерських організацій в Киркленд Лейк, Онт. спільно з працюючими філіпінськими робітничими організаціями святкували день першого травня. Саля Філіпінського Робітничого Дому була заповнена працюючими усеїх національностей.

Концерт-мітинґ відкрива філіпінська оркестра "Інтернаціоналом". Відтак слідували хорські пісні, декламації й промова одного товариша на філіпінській мові.

В другій частині концертної програми виконали один з українських товаришів промову за перший травень про значіння отого міжнародного дня для працюючих всього світу.

Після 11. години ліччо "Інтернаціоналом" закінчили святкування першого травня.

С. Книш.

Форд Сіті, Онт.

Робітники міст Форд Сіті і Віндзор відсвяткували перше травня демонстраційним мітинґом в Лененері парку у Віндзорі і концерт-мітинґом в Українським Робітничим Домі в Форд Сіті.

Мітинґ в Лененері парку почався в третій годині пополуни. На цьому, крім місцевих промовців, промовляли т-ка Бені Бюгей з Торонто. Вона говорила про наступ реакції в Канаді, про загострення класової боротьби в цілому світі і про винятні завдання робітників.

Концерт-мітинґ відбувся ввечерю. На цьому промовляли кількох бесідників. Вони переповніли боєву історію першого травня, вказали на наступні потреби робітничого руху і закликали робітників, щоб вступали в ряди організацій. На цьому мітинґу вивисено резолюцію протесту проти надуподати поліції, що мали місце в Торонто і Седборх.

"КРАСІН"

В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

У кают-компанії — гарячі суперечки з ранку до ночі. Гуль майже не злізає з верхнього містка. Не відводячи бінокля від очей, він спостерігає надбережні гори, що як краплі води схожі одна на одну. Але одноманітність пейзажу не завважає йому називати імена верхівок, заток, льодовців. Як свої п'ять пальців, знає Гуль узбережжя Шпіцбергена.

О 1-ій годині ночі проти 30. червня ми починаємо північну частину Форельянда. З-за низьких круч видно гору Монако і, поруч з блискучою крижаною поверхнею, льодовець Мюллера. З цими містами в Гуля зв'язані спогади його перших експедицій до Шпіцбергена. Одне по одному заїмають йому з уст історичні імена дослідників, за промовою яких він досягав верхівок Монако і Мюллера. За льодовцем Мюллера видно гори, що оточують затоку Магдалена Бей. Далеко вузьким ланцюжком видно вхід в Кінгсбей.

Всю ніч ми їдемо по 12 вузлів чистою водою і тільки о 10-ій годині візуємося у велике льодове поле завтовшки в два-три метри.

Нобіле .

Надвечір у нас на траверсі Кінгсбей. Ця назва добре відома кожному летунові. З нею нерозривно зв'язані імена Андре, Стрінбера і Френкеля — перших аеронавтів, що запландили життя за спробу дістатися полюса повітрям.

Тепер в цій бухті — "Чита-ді-Мілаано" з "героем" Нобілем на борту. Нобіле, якого врятував Лундборґ, сидить на борту своєї плаваючої бази і переходить з одної бухти в другу. Що-дня наша примальна радіостанція дістає від нього повідомлення про роботи інших ритувальних експедицій. З усього видно, що Нобіле тільки вдає, що вірить в роботу інших експедицій і що справді всі надії свої він покладає на наш льодок. Сьогодні наше радіо прийняло в крапках і ризиках такі радіограми:

"Чита-ді-Мілаано" "Красіну", 8/VI 16 г. 40 хв. Більшість ритувальних експедицій у своїй роботі базуються на роботі "Красіна". "Чита-ді-Мілаано" має послати норвезьке промислове судно "Браганда" у східному напрямі, щоб воно яко-мога ближче підійшло до групи Вільєр. З "Браганди" паріть рушити самими і богами... А що до шведських експедицій, то гадаю, що вони будуть шукати групи Мальмґрена і, може бути, зможуть з'ясувати зв'язки раненого з групи Вільєр.

"Чита-ді-Мілаано". Просимо повідомити, чи думаєте ви з'ясувати в затоці Вірго, в'язав би за потрібне взяти на борт, принаймні, одну упряжку і 10 собак. Отже чи не вважаєте ви за потрібне з'ясувати в Грінгарбург, щоб взяти собак, яких я наказу для вас приставити. Треба досіти яко-мога швидше точки, що за 20 миль на схід від острова Фойн, де 6 чоловік в небезпеці. Два норвезьких судна по 300 тон змогли досіти Нора Капа. Чи вважаєте ви за можливе

досіти згаданого пункту? Яка міність льоду, який може форсувати ваш корабель?

"Чита-ді-Мілаано". У відповідь голубою іскрою пропищав наш передатчик:

"Красіну" — "Чита-ді-Мілаано". Ідемо в тумані. Як він не розвіється, зайти в Грінгарбург вважко. Бажаю, щоб собак підвезли до борту "Красіна", приблизно через 24 години, до міста широта 78°05', довжина 12°40'. "Красіну" вільно ріже кригу завтовшки з 2 метри, маючи при цьому швидкість до 5 миль. Дійти Нора Капа вважжемо за можливе. "Красіну".

Етер помовчав перш ніж у навушниках вахтенного радиста знову зашипало РКК*):

"Чита-ді-Мілаано" — "Красіну". Ви не зайдете сюди? Я нас чекаю Віргобей. "Чита-ді-Мілаано". Нобіле.

У відповідь знову прогуділа блакитна іскра:

"Красіну" — "Чита-ді-Мілаано". Ми вас не зрозуміли. Маючи наказати яку-мога швидше на Лейміт, ми їдемо туди. "Красіну". І через дві хвилини знову відповідь:

"Чита-ді-Мілаано" — "Красіну". Генерал Нобіле хотів би прибути на борт "Красіна", щоб дати вказівки. "Чита-ді-Мілаано". У відповідь:

"Красіну" — "Чита-ді-Мілаано". Вітаємо намір генерала Нобіле. Для "Красіна" вважко зайти у Вірго через велику осадку (28 футів), тумани і брак часу. Чи не зможе підійти "Чита-ді-Мілаано" до нас. "Красіну".

В радіорубці червогий радист уважно слухав. З ледве помітним рухом регулятора приймача змінюється; тон у навушниках. Десять голосів на всі тони перекалюється через

* Радиосигнал "Красіна".

сотні й тисячі кілометрів, але Нобіле мовчить. Ніякої відповіді на наше питання не було. "Красіну" їде далі на північ.

Вахтений радист ухвалив скористуватися з мовчанки "Чита-ді-Мілаано" і передати на берег купу журналістських радіо. Одне по одному йдуть в просторі з нашої атели привітання береговим радіостанціям: Свальбарду, Инге, Норд Капу. Один по одному десятки раз повторює радист позовні, але берег мовчить. Нарешті, відкликається Инге:

Нема жадної хвилини вільного часу. Вночі дам півгодини для прийому. Инге.

І слідом за ним, наче змовившись, відповідає Свальбард і Норд Кап:

Станція перевантажена невпинною роботою. Нема й хвилини вільного часу. Вночі дам півгодини.

Що можна зробити? Норвежі не хотять приймати наших радіо. Ця історія триває ось уже третій день. Всілякі скарги директорів норвезьких телеграфів даремні, і наші телеграми лежать на столі радіорубки.

Тепер ми більше, ніж коли-будь, шкодували, що в нас на борту немає короткохвильної радіостанції. Проте, це не зовсім так. У нас не тільки є апаратура короткохвильної станції, а що апаратуру уже вдруге встановлюють в спеціальному приміщенні, та тільки з її роботи нічого не виходить. Молодий, дуже приємний чоловік — лєнінградський короткохвильник amator Добровольський — говорить, що він зробив все можливе, щоб примусити працювати короткохвильну апаратуру, але з невідомих причин Москва нас не чує, а ми не чуємо Москви.

(Далі буде.)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІСЮДИТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" одиниць української робітничої часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" одиниць дісно фермерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фермерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" одиниць журналу в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" одиниць журналу в українській мові для української роб-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часописи й журнали посилайте або на ім'я кожного часопису зокрема, або на ім'я й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd. Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.